

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ПО НАРКОТИЧНИ
ВЕЩЕСТВА

ПРЕВАНТИВНО –
ИНФОРМАЦИОНЕН
ЦЕНТЪР

ОТЧЕТ
2021 година

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Общински съвет по наркотични вещества /ОбСНВ/ към Община Габрово е създаден през 2002 г. като орган за осъществяване на националната и местна политика за ограничаване разпространението и употребата на наркотици. В ОбСНВ влизат представители на Община Габрово, Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/, ОД на МВР, РЗИ, Районен съд, Районна прокуратура, Митническо бюро – Габрово, Окръжен следствен отдел в Окръжна прокуратура, РУО – Габрово, Дирекция „Социално подпомагане“.

Основна задача на ОбСНВ е осъществяване на координация, ефективно взаимодействие и сътрудничество между институциите, НПО, младежки сдружения и медии в усилията им за ограничаване на разпространението и употребата на психоактивни вещества. Съветите по наркотични вещества разработват, осигуряват и координират изпълнението на общинските програми за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества. На базата на данните, получени от различните източници на информация, те правят оценка на нуждите в съответната община – от превенция, лечение, рехабилитация.

Превантивно-информационният център /ПИЦ/ към Община Габрово е създаден през 2006 г. и осъществява превантивни дейности и програми на регионално ниво. ПИЦ отговаря за събиране, съхраняване и анализиране на информация от различни институции и организации, работещи по проблема „зависимости“, която е необходима за изготвянето, изпълнението и координирането на общински програми за превенция, лечение и рехабилитация на зависими поведения и насърчаване на здравословен начин на живот.

Главни насоки в работата на ПИЦ – Габрово са превантивно-информационна, обучителна и консултативна – разработване и осъществяване на превантивни дейности и програми сред различни целеви групи; предлагане на алтернативни форми за осмисляне на свободното време на младите хора; обучения на мултидисциплинарни екипи за превенция употребата на психоактивни вещества; разработване, издаване и разпространение на превантивни и здравно-образователни материали; провеждане на информационни кампании; консултиране на млади хора и родители по въпроси, свързани с наркотиците и зависимостите.

Общинският съвет по наркотичните вещества и Превантивно-информационният център към него са създадени и функционират в Община Габрово в съответствие с чл. 15, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите /ЗКНВП/.

Съгласно чл.15а от ЗКНВП Националният съвет по наркотичните вещества /НСНВ/ контролира и координира дейностите на всички ОбСНВ в страната.

В съответствие с чл.15, ал.1 от ЗКНВП организацията и дейността на ОбСНВ и ПИЦ се определят с Правилника за организацията и дейността на НСНВ.

Финансирането на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е регламентирано с чл.15, ал.4 от ЗКНВП и се извършва със средства от държавния бюджет чрез общинските бюджети като делегирани от държавата дейности.

Към декември 2021 г. в ОбСНВ и ПИЦ на щат са назначени 8 лица – председател на ОбСНВ, секретар на ОбСНВ и шест старши специалисти в ПИЦ.

С Решение № 528 от 30.07.2020 г. на Министерски съвет е приета Национална стратегия за борба с наркотиците /2020-2024 г./. Националната стратегия е изготвена в съответствие със Стратегията на ЕС за борба с наркотиците (2013-2020 г.), плана за действие на ЕС относно наркотиците (2017–2028) и се базира на резултатите от изпълнението на предходните Национални стратегии за борба с наркотиците (2003-2008 г., 2009-2013 г., 2014–2018 г.), надграждайки и доразвивайки основните стратегически цели в тях и съобразявайки се с тенденциите в политиките, лечението и пазара на наркотични вещества.

Национална стратегия за борба с наркотиците (2020 - 2024 г.) включва пет основни области на действие - Ограничаване на предлагането и разпространението на наркотични вещества; ограничаване на търсенето, употребата и влиянието на наркотичните вещества и зависимостите върху личното и общественото здраве; повишаване на експертния капацитет за изследвания и обновяване на технологичното оборудване; подобряване на взаимодействието и координация между институциите; усъвършенстване на нормативната база.

Опитът до момента, натрупан от предходните стратегии, както и на други европейски страни показва, че за овладяване на проблема с наркотиците в България е необходимо да се обединят усилията на институциите на национално, регионално и местно ниво и да се съчетаят с усилията на неправителствените организации, медиите и широката общественост. Без съмнение, решаването на проблемите, свързани със злоупотребата и разпространението на наркотични вещества, не може да бъде отговорност на една институция. За тяхното преодоляване са необходими съвместните усилия на цялото общество.

В съответствие с Националната стратегия за борба с наркотиците /2020-2024 г./ и Плана за действие към нея **ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово разработиха Програма за борба с наркотиците на Община Габрово /2021 - 2024 г./ и План за действие към нея**, приети от членовете на Общински съвет по наркотични вещества през месец ноември 2020 г. Основната ѝ стратегическа цел е намаляване на предлагането, разпространението, търсенето и употребата на наркотични вещества чрез ефективно сътрудничество между институциите и гражданското общество.

С цел обединяване на усилията на всички институции в област Габрово, ангажирани с проблемите, свързани с употребата и разпространението на психоактивни вещества сред подрастващите, по инициатива на Регионално управление на образованието – Габрово, през м. октомври 2020 г. представители на РУО, Окръжна прокуратура, Окръжен съд, ОДМВР, ОбСНВ и ПИЦ, и ЦПЛР „Кариерно ориентиране“ към Община Габрово изготвиха **съвместен План за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово**, за периода 2020 -2024 г.

Областният план има за цел да изгради функционираща и добре координирана междуинституционална мрежа на регионално ниво, която да обедини усилията си за ограничаване на проблемите, свързани с употребата и злоупотребата с наркотични вещества сред учениците в област Габрово. Планът е изготвен в съответствие със:

- Стратегическа цел 1. Ограничаване на търсенето, Задача 1.1. Разработване и прилагане на превантивни програми за деца и млади хора базирани на добри европейски практики;

-
- Стратегическа цел 2. Ограничаване на предлагането, Задача 2.2. Ограничаване на разпространението на наркотични вещества в училищна среда сред деца и младежи:
 - Подзадача 2.2.2. Изготвяне на съвместен план за сътрудничество с Общинските съвети по наркотични вещества, Регионалните управления по образование и други институции;
 - Подзадача 2.2.3. Засилено полицейско присъствие в районите на учебните заведения в пиковите часове – преди започване, по време и след приключване на учебните занятия.

Съгласно насоките на Стратегията и в търсене на максимална ефективност при осъществяването на различните превантивни програми и инициативи, вниманието на специалистите ще бъде насочено не само към учениците, а и към техните учители, педагогически съветници и родители, за които също ще бъдат организирани специализирани информационно-дискусионни срещи, тренинги и тематични обучения.

В края на всяко тримесечие, екипът на ОбСНВ и ПИЦ изготвя отчет за извършените дейности, в съответствие с целите и задачите на съвместния план за сътрудничество.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА МЕСТНО НИВО

Една от задачите на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е осигуряване на адекватна информация относно ситуацията с употребата на наркотични вещества на територията на област Габрово, с оглед по-прецизното планиране и осъществяване на превантивни дейности. Ежегодно ОбСНВ подготвя и представя в Националния съвет по наркотични вещества към Министерство на здравеопазването и Националния център по общественото здраве и анализи /в който се вля Националния център по наркомании/ Годишен доклад относно ситуацията, свързана с наркотиците в община Габрово. Структурата на този доклад е заимствана от проекта „Мулти – сити мрежа“, Група „Помпиду“ към Съвета на Европа.

Информация за реализираните превантивни дейности през предходната година и актуални данни за цените на наркотиците на улично ниво се подават от ОбСНВ и ПИЦ към Министерство на здравеопазването - Национален съвет по наркотични вещества, Национален център по общественото здраве и анализи и Национален фокусен център за наркотици и наркомании, които се използват при подготовката на Годишен доклад към Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании в Лисабон за интегриране в Европейския доклад.

ОбСНВ - Габрово работи в много добро сътрудничество с институциите, които предоставят информация, свързана с наркоманиите – ОД на МВР, Окръжен съд, Окръжна прокуратура, РЗИ. Ежемесечно към ОбСНВ/ПИЦ се подава информация от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР за броя на заловените лица, управляващи МПС след употреба на наркотични вещества. Ценна и актуална информация относно пазара и употребата на наркотици в община Габрово се получава от младите хора и родители, които търсят помощта на специалистите в ОбСНВ, както и от учениците - доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества.

1. Употреба на психоактивни вещества и нагласи, свързани с наркоманиите сред подрастващите

В края на учебната 2020/21 година, Превантивно-информационен център към Община Габрово се възползва от възможностите, които дистанционната форма на обучение дава, за

да достигне до възможно най-много деца в Габровска област и да повиши тяхната информираност и провери техните нагласи по отношение употребата на психоактивните вещества. Електронната анкета „Вярно или грешно? Ти избираш!“ достигна до 649 ученика от 6 и 7 клас от Габрово и Севлиево, които трябваше да изберат вярно или грешно е всяко едно от включените осем популярни твърдения. След като попълниха отговорите, децата получиха и най-ценното - обратна връзка с обективна информация, базирана на научни факти, с която на достъпен език са разяснени обхванатите в урока теми. Разбира се, липсата на реален контакт с учениците възпрепятства специалистите от ПИЦ да откликнат на възникналите допълнителни въпроси, но за сметка на това, от получените отговори успяхме да изведем няколко важни извода, които да определят насоките на бъдещите ни усилия.

82 % от децата знаят, че психоактивните вещества влияят различно на хората, в зависимост тяхната възраст. Повечето от тях (61 %) отговарят правилно, че някои от психоактивните вещества са легални, т.е. продават се законно в търговската мрежа. Над 73 % от учениците знаят, че енергийните напитки съдържат психоактивни вещества. Над 92 % са отговорили утвърдително на твърдението, че притежанието на марихуана е престъпление, а 95% отчитат като реален рискът за здравето, в следствие употребата на психоактивни вещества. Не на последно място по важност е и резултатът от приблизително 50 % ученици, които считат, че зависимостта е проблем само на употребяващия.

Изводът е, че учениците още на 12-13 годишна възраст вече са добре информирани, за да направят осъзнат избор по отношение на експерименталната употреба на психоактивни вещества. Но дали познават последиците от зависимостта към тях? Нагласата, която демонстрират в отговорите си по отношение на заболяването „зависимост“, показва дълбоко неразбиране на тази социална беда.

През м. юни 2021 г., в Община Габрово постъпиха сигнали от родители на малолетни и непълнолетни лица, в които се съобщава за продажба в търговската мрежа на изделия за пушене, различни от тютюневи изделия. Тези изделия се разпространяват в търговската мрежа като „портативни електронни наргилета“, наричани най-често Вейпи /VAPY/, и се закупуват и ползват масово от деца. Част от тези изделия се рекламират като „безникотинови“, с вкус на „сладка дъвка“, „крем брюле“, „праסקова и ягода с леден ефект“ и др. По този начин се смятат за абсолютно безвредни както от децата, така и за част от родителите им.

В Закон за закрила на детето, чл. 56 (3) е записано, че се „забранява предлагането и продажбата на алкохолни напитки, тютюневи и свързани с тях изделия и изделия за пушене, различни от тютюневи изделия, на деца.“ Това означава, че „портативните електронни наргилета“ попадат в този забранителен режим.

Същевременно, в Закон за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия, Глава тринадесета ИЗДЕЛИЯ ЗА ПУШЕНЕ, РАЗЛИЧНИ ОТ ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ, чл. 43и (1) гласи, че „на всяка потребителска опаковка „и на всяка външна опаковка на изделия за пушене, различни от тютюневи изделия, се поставя здравно предупреждение: "Пушенето на това изделие уврежда вашето здраве". По наблюдение на родители, такива предупреждения липсват на закупуваните Вейпи от децата им.

Във връзка с регистрирания проблем, ОБСНВ изпрати официално запитване до Национален център по общественото здраве и анализи – София с молба за компетентно становище относно:

- Как се регулира продажбата на тези „портативни електронни наргилета“ и коя институция следва да контролира спазването на чл. 5б (3) от Закона за закрила на детето?
- Има ли изготвено официално становище от НЦОЗА относно безопасността или вредите при използване от непълнолетни лица на изделия за пушене, различни от тютюневи изделия?
- Коя институция има правомощията и следва да проверява за спазване на чл. 43и (1) от Закон за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия?

От получения официален отговор от НЦОЗА става ясно, че регулацията на продажбите на посочените изделия е отговорност на Министерство на икономиката, Агенция „Митници“ и Комисия за защита на потребителите.

Институциите, които има правомощия по спазване на чл. 43и (1) от Закон за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия, са Министерство на вътрешните работи, Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването и кметовете на общини.

За ограничаване на проблема с употребата на „портативни електронни наргилета“ са проведени работни срещи с отговорните институции в община Габрово и са предприети следните мерки:

- Органите на МВР – Габрово са извършили проверки във всички търговски обекти, в които се продават „портативни електронни наргилета“ и са връчени предупредителни протоколи на управителите на обектите.
- Екипът на ПИЦ разработи електронен урок и адаптира видеоклип, свързан с опасностите от употребата на „портативни електронни наргилета“, за ползване в часовете на класа – както в присъствена, така и в дистанционна форма на обучение.
- На среща с директорите на учебните заведения в областта началникът на РУО – Габрово е поставил акцент на този проблем и представил възможностите за ограничаване му със съдействието на ОбСНВ и ПИЦ.

2. Данни от органи, работещи по проблемите на наркоманиите

Областна дирекция на МВР - Габрово

За 2021 г. на територията на ОД на МВР Габрово (област Габрово) са задържани 48 лица за нарушения, свързани с наркотици, от които 3 за производство, 30 за притежание, 12 за употреба и 3 за разпространение. Заловените количества наркотици в област Габрово са: хероин – 1,2 г., екстази – 1,2 г., канабис - 13,220 кг, метамфетамини – 51,7 г.

В сравнение с 2020 г. се наблюдава значително намаление както на броя регистрирани нарушения, така и на броя установени лица, съпричастни към извършване на престъпления и/или деяния, свързани с наркотични вещества /153 през 2020 г./. Много по-малко е и количеството заловени наркотични вещества през 2021 г. в сравнение с предходната година.

Като основен фактор за установените намаления може да бъде определена пандемичната обстановка и въведените множество ограничителни мерки, свързани с провеждането на масови мероприятия на открито и закрито.

Независимо от отчитаното намаление, следва да се има предвид и изключително високата степен на латентност на престъпленията, свързани с наркотици.

За 2021 г. са установени 2 случая на засяване и отглеждане на растения от рода на конопа.

Не са регистрирани случаи на специално пригодени помещения - „лаборатории“ за производство на стимуланти /амфетамини, метамфетамини, екстази и др.

По данни на полицията, както и от информацията, с която разполагат ОБСНВ и ПИЦ, основният вид психоактивно вещество, което се разпространява и употребява на територията на област Габрово, е канабис /марихуана/.

Запазва се и тенденцията, свързана с употребата на т.н. дизайнерски наркотици, които се разпространяват сред учениците и младежите най-често под името „чай“, „билка“, „билков тамян“. Това са силно токсични синтетични наркотици, които имат непредвидим ефект и могат да доведат до тежки последици дори и след един единствен прием. Тези дроги се разпространяват легално, достъпни са и са изключително модерни сред тийнейджърите в цялата страна, включително и в Габрово.

При цената на наркотиците на улично ниво в региона няма особена динамика от предходни години: хероин – 70 лв./грам; кокаин – 120 лв./грам; канабис – 16 лв./грам; метамфетамин – 60 лв./грам; екстази – 22 лв./таблетка.

През 2021 г. в районите на учебните заведения в Габровска област са проведени общо 165 специализирани полицейски операции по превенция на разпространението и употребата на наркотични вещества сред малолетни и непълнолетни лица. Засилените проверки на органите на реда се осъществяват и след преминаването на учениците от гимназиален курс към обучение в електронна среда от разстояние, тъй като училищните дворове и прилежащите училищни терени са утвърдено място за срещи на младежите и посещаването им от подрастващи не се влияе по категоричен начин от формата на учебна ангажираност. При извършените проверки са съставени 66 акта за установяване на административни нарушения и са издадени 66 наказателни постановления.

В резултат на осъществяваната активна патрулна и превантивна дейност се отчита тенденция към промяна на местата за разпространение на наркотични вещества и постепенно отдалечаване от училищните райони. През отчетния период, в близост до учебна сграда, са установени две непълнолетни лица, притежаващи наркотично вещество /марихуана/. Същите са задържани и срещу тях са образувани досъдебни производства. Не са установени малолетни или непълнолетни лица, които пласират наркотични вещества.

На проведената през месец юни 2017 г. Национална конференция по проблемите на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, бе взето решение ОД на МВР в страната ежесечно да информират Общинските съвети по наркотични вещества за установени водачи на МПС, управляващи под въздействие на наркотични вещества или техни аналози.

По данни на Областна дирекция на МВР – гр. Габрово, на територията на община Габрово през 2021 г. са извършени 138 проверки за употреба на наркотични вещества и са установени 20 /двадесет/ водача с отчетен положителен резултат за шофиране след употреба на:

Вид наркотични вещества	Брой установени водачи
Амфетамин	2
Метамфетамин	4
Канабис	9
Опиати	1

Амфетамин + Метамфетамин	1
Амфетамин + Метамфетамин + Канабис	1
Амфетамин + Канабис	1
Метамфетамин + Канабис	1
Общо: 20 установени водачи	

През 2020 г. заловените водачи, шофиращи след употреба на наркотични вещества са били 20, при извършени 78 проверки за употреба на наркотични вещества.

Окръжна прокуратура - Габрово

През 2021 г. в Габровски съдебен район са новообразувани 143 досъдебни производства с предмет „наркотични вещества“. 69 са лицата, привлечени като обвиняеми за престъпления, свързани с наркотични вещества. Прекратени или спрени са 88 досъдебни производства. Внесени в съда обвинителни актове - 39 обвинителни акта, 13 споразумения и 11 досъдебни производства с постановление по 78а от НК с предмет наркотични вещества. Осъдени с влязла сила присъда са 79 лица по 77 осъдителни присъди.

Окръжен съд - Габрово

През 2021 г. в Окръжен и Районен съд – Габрово са водени 58 наказателни дела, свързани с наркотици, от които 56 дела са приключили с присъди, в това число и споразумения. Осъдени са 55 лица, като са постановени 12 ефективни присъди /затвор/, 27 условни присъди, 12 присъди – глоба и 1 пробация. Оправдани са 4 лица.

РЗИ - Габрово

За 2021 г. в Центъра за спешна медицинска помощ - Габрово са регистрирани общо 10 спешни случаи, свързани с наркотици, като 2 от тях са свързани с остра реакция след употреба на опиати, 7 случая с остра реакция след употреба на други наркотици и 1 случай на абстинентен синдром. За сравнение, спешните случаи, свързани с употреба на наркотици през 2020 г. са били 12, а през 2019 - 17.

През 2021 г. в МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ са регистрирани 3 /трима/ пациенти с нефатални спешни случаи, свързани с употреба на наркотици.

В областта на лечението на зависимости към наркотични вещества, детоксикация на зависими в региона се провежда в Отделение за зависимости към Държавна психиатрична болница – Севлиево. По данни на болницата в гр. Севлиево, през 2021 г. лечение са потърсили 20 лица с проблемна употреба на психоактивни вещества, от които 19 мъже и 1 жена. От тях 11 лица са потърсили лечение за първи път.

В Държавната психиатрична болница – Севлиево е регистриран и 1 спешен случай, свързан с остра реакция след употреба на опиати.

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ – гр. Габрово

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е регистрирана през септември 2020 г. като естествен резултат от натрупания личен и професионален опит на нейните учредители. Благодарение на дългия си опит в сферата на зависимостите – участие в разкриването и дейността на Терапевтични общности в страната, тренинги за терапевтична работа със зависими и практически обучения в Терапевтична общност „Кетеа“, Гърция, екипът на Фондацията има за своя мисия да помага за ограничаване на проблемите, свързани с употребата и злоупотребата с наркотични вещества, да оказва помощ и подкрепа на зависимите и техните семейства, да променя нагласите на обществото към тях и да провежда застъпнически кампании в защита правата на една от най-уязвимите групи в обществото и най-вече – правото им на достъпна психосоциална терапия и ресоциализация.

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ притежава следните лицензи:

- Лиценз № Л-3129-39 за предоставяне на социалната услуга „Застъпничество и посредничество“
- Лиценз № Л-3129-42 за предоставяне на социалната услуга „Терапия и рехабилитация“
- Лиценз № Л-3129-41 за предоставяне на социалната услуга „Обучение за придобиване на умения“
- Лиценз № Л-3129-40 за предоставяне на социалната услуга „Информирание и консултиране“
- Лиценз № Л-3129-219 за предоставяне на социалната услуга „Резидентна грижа“

С цел предоставяне на ефективни, качествени и достъпни услуги в сферата на терапията на зависимости, през месец януари 2021 г. Община Габрово сключи Споразумение за сътрудничество с Фондация „Общност в помощ на зависимите“ за съвместно реализиране на дейности, заложи в Националната стратегия за борба с наркотиците 2020 – 2024 г., обхващащи:

- Стратегическа задача 1.2. Разработване и прилагане на ефективни програми за селективна и индикативна превенция;
- Стратегическа задача 1.3. Повишаване на достъпа и ефективността на лечение, психосоциална рехабилитация и реинтеграция.

В изпълнение на Споразумение за сътрудничество, през м. февруари 2021 год. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ откри Консултативен център, разработи и започна изпълнението на Програма за психосоциална подкрепа на зависими и техните семейства „Преоткрий се“. Програмата е съгласувана с екипа на Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово и е получила одобрение за осъществяване от Община Габрово.

За периода м. януари - м. декември 2021 г. в Програма „Преоткрий се“ са включени общо 12 участници, с които са сключени терапевтични договори. Четири от досиетата са приключени, поради прекъсване на Програмата от страна на участниците. Възрастовият диапазон на участниците е от 17 до 56 години. Заявените за терапевтична работа и психологическо консултиране проблеми са свързани със злоупотреба и зависимост към алкохол, наркотични вещества, хазарт и игромания, както и заявки за работа с тревожни и хранителни разстройства. Форматът на работа с участниците комбинира групови и индивидуални срещи, в които се обсъждат редица трудности в справянето с проблемите на зависимата личност и най-близкия семеен кръг. Екипът на Фондацията оказва психосоциална подкрепа и в дните, в които не се провеждат регламентирани срещи като контактът е личен за хората от града и по телефон или онлайн за всички от страната.

В началото на месец януари 2022 г. по Програма „Преоткрый се“ има общо 11 работещи досиета, в т.ч. новозаявени участници.

За времето на отчетния период са осъществени над 120 еднократни информативни разговори и консултации с граждани от гр. Габрово и региона. Относно дейността на Фондацията и Консултативния център информация са потърсили по телефона или онлайн множество заинтересовани лица от цялата страна. Получените запитвания за дейността на екипа и Фондацията са свързани с:

- Лица, имащи редовна прекомерна употреба, злоупотреба или установена зависимост към психоактивни вещества;
- Лица, имащи комбинирана употреба на психоактивни вещества и хазартно поведение;
- Лица, развили зависимост към психоактивни вещества на фона на протичащо психиатрично разстройство на личността;
- Лица с тревожни и хранителни разстройства /паническо разстройство, булимия и анорексия, невроза, фобийни и страхови преживявания/;
- Лица с девиантно и делинквентно поведение;
- Лица, нуждаещи се от психосоциална рехабилитация в програма към Терапевтичен център;
- Други.

Всички услуги в Консултативния център на Фондацията са безплатни.

През м. април 2021 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ разкри Терапевтичен център „Св. Илия“, в който се предоставя високопрагова програма за лечение на зависимост от алкохол, наркотични вещества, хазарт, хранителни разстройства. Програмата е резидентна, дългосрочна и прилага световнопризнат и доказан психосоциален терапевтичен модел за рехабилитация и ресоциализация на зависими.

За реализирането на терапевтичните дейности в Центъра Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила Съгласие за осъществяване на Програма за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадено от МЗ, НЦОЗА - № 1435/09.07.2021 г.

От разкриването на Терапевтичния център на 24.04.2021г. до 31.12.2021г. в Програма са били включени общо 36 пълнолетни лица с различна продължителност на участието си в Програмата.

В Програмата на ТЦ „Св. Илия“ е заложена и много активна работа с родителите и близките на потребителите. Ежемесечно Фондацията организира срещи с родители и близки на резидентите. Срещите се водят от психолози и са насочени към формиране на здрава и подкрепяща среда, което създава предпоставка за пълноценно възстановяване на зависимите и поддържане на трайна ремисия във времето.

От м. ноември 2021 г. към Фондацията функционира и Дневен център за лицата, преминали успешно първия етап на лечение в ТЦ „Св. Илия“. В Дневния център продължава терапевтична работа с потребителите, насочена към ресоциализация, превенция на рецидив, социална подкрепа.

Издръжката на Терапевтичния и на Дневния център е изцяло от дарения на близки на зависимите.

Наред с консултативната и терапевтична дейност, една от мисиите на Фондацията е да работи за промяна на стигмата и нагласите към зависимите чрез активното им включване в живота на общността.

През изтеклата 2021 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ се включи в няколко инициативи, съвместно с ОБСНВ и ПИЦ, сред които: Информационна кампания „Глътка надежда“ (насочена към жени с алкохолен проблем); Велопоход „С колело за добро“ (отбелязване на Световния ден за борба с трафика на наркотици); „Приеми ме на село - Възраждане“- инициатива за обновяване на обществени обекти чрез доброволен труд; Годишен спортно-терапевтичен лагер „8:0 за хората срещу зависимостите“; Информационна кампания „ЗАЗ – здравословни алтернативи на зависимостите“ по повод 10 октомври - Деня на психичното здраве.

На 18 и 19 декември 2021 г., по покана на Фондация „Общност в помощ на зависимите“, на посещение в Габрово бе екип от Терапевтична общност КЕТЕА- гр. Солун и Община Солун, Гърция.

Гостуваният екип включваше:

- Федон Калотеракис - президент на Европейската федерация на терапевтичните общности (EFTC) и вицепрезидент на Световната федерация на терапевтичните общности (WFTC). Г-н Калотеракис оглавява Международния консорциум за сертифициране и реципрочност за Гърция, България, Кипър и Малта (ICRC) и международната редакционна група на Therapeutic Communities Journal (BRE,MWS). По време на посещението си в Габрово, Федон Калотеракис бе упълномощен да представлява и кмета на град Солун.
- Теодора Сизопулу - директор на най-голямата програма на ТО КЕТЕА – ИТАКА, намираща се в град Солун.
- Наталия Захарци - научен директор на Центровете за превенция на зависимости и насърчаване на психосоциалното здраве SEIRIOS в Община Солун.

На проведените работни срещи бе представено партньорството между Община Габрово и Фондация „Общност в помощ на зависимите“ - реализираните и планираните през следващата година съвместни инициативи, ангажираността на Община Габрово с дейността на ТЦ „Св. Илия“ и търсенето на възможности за държавна подкрепа на лечението, рехабилитацията и ресоциализацията на зависимите.

Представена бе и дейността на Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център към Община Габрово в сферата на превантивната работа. Наталия Захарци, като представител на Община Солун и специалист в сферата на превенцията, също представи превантивните дейности, които се реализират в Гърция и по-специално в Солун, а Теодора Сизопулу разказа как е организирана работата на ТО КЕТЕА.

В резултат на проведената работна среща бяха обсъдени конкретни предложения за бъдещо сътрудничество между Община Габрово и Община Солун, както и между Фондация „Общност в помощ на зависимите“ и Терапевтична общност „КЕТЕА“.

III. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ

Основните дейности на екипа ОБСНВ и ПИЦ са насочени към превенция употребата на наркотици чрез активното и целенасочено включване на училището и младите хора в дейности за информиране относно рисковете от употреба на психоактивни вещества, развиване на социални умения и компетенции, формиране на нагласи за здравословен начин на живот, повишаване на гражданската активност, както и предлагане на алтернативна ангажираност за свободното време.

През 2021 г. ситуацията, свързана с пандемията от Covid-19, затрудни реализирането на част от дейностите, свързани с провеждане на обучителни тренинги в училищна среда,

работата с родителите и груповите занимания с доброволците към Младежки съвет по наркотични вещества.

РЕАЛИЗИРАНИ ДЕЙНОСТИ

1. Програми, инициативи и кампании, разработени и реализирани от Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център по зависимости към Община Габрово

1.1. ПРОГРАМИ

Четири програми за универсална превенция на употребата на наркотични вещества, разработени през 2021 г. от Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център към Община Габрово, бяха одобрени за осъществяване, съгласно Наредба № 6 от 11 април 2014 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката. Одобрените програми са „Активни родители“, „Спри! Дрога на пътя“, „Лидерска програма“ и „Заедно извън час“.

1.1.1. ЛИДЕРСКА МЛАДЕЖКА ПРОГРАМА НА ОБСНВ И ПИЦ

„Лидерската програма“ има за основна цел предотвратяване, отлагане или намаляване на употребата на психоактивни вещества чрез превантивни дейности в извънучилищна среда. Насочена е към младежи от 12 до 29 години. Предвидените дейности се реализират от обучен и мотивиран екип от младежи-лидери, чиято мисия е да помагат на своите връстници в усвояването на знания за рисковете от употребата на психоактивни вещества, да развиват умения у себе си и другите за справяне в рискови ситуации и да формират нагласи за поведенчески избори, ориентирани към здравословни решения.

Съвременните изследвания категорично посочват, че превенцията от връстници е най-ефективният подход при осъществяване на превантивните програми. В тийнейджърска възраст обикновено младежите са на етап в емоционалното си развитие, в който изживяват криза на доверието към възрастните /в т.ч. и родителите/ и започват да търсят идентификация в групите от връстници. Поведението и нормативните убеждения на връстниците стават за подрастващите много по-достоверни и атрактивни като модел за собственото поведение.

Това обуславя и важната роля в превантивната дейност на доброволците от Младежки съвет по наркотични вещества и необходимостта от осъществяване на Лидерска младежка програма от екипа на ОБСНВ и ПИЦ.

Специфични цели на Лидерската програма:

- Усвояване на знания за видовете наркотични вещества, тяхното въздействие и последиците от употребата им;
- Изследване и анализиране на причините за употреба на наркотични вещества от младите хора;
- Търсене на здравословни алтернативи на рисковото поведение на подрастващите;
- Развиване на личностни и социални умения за живот;
- Развиване на специфични умения за работа по подхода „връстници обучават връстници“;

- Развиване на умения за консултиране на връстници;
- Развиване на умения за планиране и реализиране на доброволчески инициативи;
- Повишаване на активната гражданска активност по проблем от изключителна важност за цялото ни общество – ограничаване употребата на наркотици сред младите хора в страната.

Реализирането на Лидерската програма спомага за:

- Интегриране и активизиране на училищната среда;
- Промоция на здравословния стил на живот;
- Ранно разпознаване на проблемите на младежите, свързани с рисково поведение: употреба на психоактивни вещества, агресия, насилие и др. и тяхното решаване;
- Изравняване на шансовете за участие в живота на училищната общност на учениците от рискови групи – с дисфункционални семейства, с риск от отпадане от образователната система, слаба мотивация за учене, ниска успеваемост, участие в неформални групи с противообществени прояви и т.н.;
- Откриване, активизиране и развиване на собствения потенциал на младия човек;
- Създаване на реално действаща и трайна система за взаимопомощ, подкрепа и комуникация между младите хора и механизъм за ограничаване на негативните явления сред младежите в училищна и извънучилищна среда.

Реализирани дейности в рамките на Лидерската програма през 2021 г.:

➤ Тренинг на тема „Спорт без наркотици“

Тренингът се състоя на 21 февруари. Той бе реализиран в сътрудничество между доброволците на МСНВ, спортистите от СКГ „Бадминтон Габрово“ и фондация „Общност в подкрепа на зависимите“ в Габрово. Тренингът имаше за цел да промотира и създаде нагласи към здравословен начин на живот, желание за физическа активност и спорт като ключови фактори, ограничаващи рисковото поведение

➤ Инициатива "Сръчковци" по повод 1 март и 8 март

На територията на Младежка зона "Щайгата" доброволците от Младежки съвет по наркотични вещества изработиха над 600 мартеници - първомартенски подарък за потребителите на няколко социални услуги в град Габрово. Доброволците изработиха и над 200 цветя от прежда за дамите в общинската администрация.

➤ Участие в информационна кампания „Младежки уикенд“

В периода 14 – 21 юни 2021 г. доброволците на Младежки съвет по наркотични вещества и екипите на младежките организации към Община Габрово, със съдействието на директорите на габровските гимназии, организираха информационна кампания за предстоящи събития. При срещите с ученици бяха представени дейностите по проект BGLD-2.001-0009 „Възможност за изява на младите хора – създаване на младежки център в Габрово“, възможностите, които предоставят младежките организации и пространства, както и информация за предстоящите събития – „Приеми ме на село“, „Открит урок по перкусии с Калин Вельов“ и велопоход „С колело за добро“.

➤ 161 години Габрово – град

Доброволците от Младежки съвет по наркотични вещества взеха активно участие в организираните от Община Габрово събития по повод празника на града. С шатра на

открито и настолни игри, младежите предложиха на своите връстници алтернатива за свободното време.

➤ **Провеждане на обучение за превенция на зависимости на доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества – Габрово**

През 2021 г. ежеседмично се провеждаха обучения на доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества към Община Габрово за видовете психоактивни вещества, влиянието, рисковете и последиците от употребата им. Първият тренинг се проведе присъствено и на открито в младежкото пространство „The Place“. Заради противоепидемичните мерки срещите продължиха в онлайн среда. Те се реализираха под формата на лекции, подкрепени от видео и мултимедийни материали, свободни дискусии и упражнения.

➤ **Коледни внучета**

На територията на Младежка зона "Щайгата" доброволците от Младежки съвет по наркотични вещества вложиха своя труд и умения в изработването на коледни сувенири, с които подкрепиха Народно читалище „Будителите 2017“ за възстановяването на техния проект „Мини Габрово“, пострадал от метрологичните условия в средата на декември. Инициативата се реализира в сътрудничество с третокласниците от ОУ „Иван Вазов“ и Терапевтичен център „Св. Илия“.

➤ **Система за признаване на доброволческия труд на членовете на МСНВ**

Мотивирането и оценяването на доброволците от Младежкия съвет по наркотични вещества е изключително важна част от Лидерската програма на ОбСНВ и ПИЦ. Разработена е система за признание на доброволческия труд на младите хора – включване в международни младежки обмени, конференции и семинари, обучения за повишаване на личностни и социални компетенции, награди, издаване на сертификати, благодарствени писма, организиране на празненства.

През 2021 г., като част от системата за признаване на доброволческия труд, са осъществени следните дейности:

• **Изпращане на доброволци – зрелостници**

През 2021 г. петима доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества завършиха средното си образование и в тази връзка Превантивно-информационен център и Общински съвет по наркотични вещества организираха символично „изпращане“. Всички те получиха благодарствени писма от кмета на Община Габрово, колаж със снимки от участието им в различни инициативи и символичен подарък за активното им и отговорно участие като доброволци в МСНВ.

• **Отбелязване на Деня на доброволеца** съвместно с Център за работа с доброволци към Община Габрово, на чиято тържествена церемония екипът на МСНВ бе отличен.

1.1.2. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ИНФОРМИРАНИЯТ ИЗБОР“

Основна задача на ОбСНВ и ПИЦ е да търсят подходящи, атрактивни и иновативни форми и методи, с които да информират за опасностите от употребата на дрога, да развият

личностните и социални умения на подрастващите, да формират нагласи за здравословен начин на живот и предлагат позитивни алтернативни на рисковото поведение.

В дейността си сред младите хора специалистите от ОБСНВ и ПИЦ се основават на принципите на позитивната превенция, концентрираща се върху засилване на протективните фактори, откриване на потенциала на личността и развиване на позитивните житейски умения у децата и младежите, както и откриване и подпомагане на резервите и потенциала на семейната и училищна среда.

Превенцията на рисковото поведение сред подрастващите е водена и от разбирането за комплексна/интегративна превенция, предлагаща цялостен поглед върху различните форми на заплахата в годините на развитие на младия човек и върху подобряване на неговите житейски умения. Различните видове проблемно поведение – употреба на психоактивни вещества, насилие и агресия, престъпност, училищни неуспехи, са свързани помежду си. Причините за тях са сходни и следва да бъдат третирани като различни симптоми с един и същ източник на проблемите при тийнейджърите.

Основавайки се на посочените принципи и подходи, ОБСНВ и ПИЦ имат разработена мултимодулна превантивна програма „Информираният избор“, с основна цел ограничаване на проблема с употребата и злоупотребата с наркотични вещества и рисковото поведение сред младите хора.

Програма „Информираният избор“ включва:

- Тренинги за превенция на рисковото поведение и промоция на здравословен начин на живот, насочени към ученици от 1-ви до 12-клас;
- Обучения и работа с родители:
 - Информационни срещи – видове наркотични вещества, ефекти и последици от употребата, признаци за употреба на наркотични вещества, рискови и протективни фактори за злоупотреба с нелегални вещества;
 - Обучителни семинари за ролята на семейството в превенцията на рисковото поведение сред младите хора;
 - Индивидуални консултации на родители по проблеми, свързани с рисково поведение и употреба на наркотици;
- Тренинги за превенция на рисковото поведение на педагози и медицински специалисти от учебните заведения.

През календарната 2021 г. по различни теми, включени в програмата, специалистите от ОБСНВ/ПИЦ са провели обучения сред 426 ученици от 1-ви до 12-ти клас, като част от тях са присъствали на повече от един обучителни тренинги. Всички теми, включени в заявките за провеждане на часове за ученици от 5 до 12 клас, подадени от учебните заведения, бяха преработени от екипа на ПИЦ Габрово за прилагане в ОРЕС. С учениците от начална образователна степен се работи изключително в присъствена форма, поради естеството на интерактивните упражнения и подходи за формиране на нагласи към здравословен начин на живот сред най-малките.

Табл.1 Проведени тренинги по училища и класове в рамките на програма „Информираният избор“ в гр. Габрово през 2021 г.:

Училище	№	Дата	Форма	Тема	Клас	Брой ученици
ОУ „Ран Босилек“	1.	08.11.2021	ОРЕС	Ценности, нагласи и групово влияние	6 б	26
	2.	13.12.2021	присъствено	Употреба на вейп, наргиле и електронни цигари	6 в	26
						Общо: 52
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“	1.	14.10.2021	ОРЕС	Пътят на зависимостта	7 в	20
	2.	21.10.2021	ОРЕС	Употреба на вейп, наргиле и електронни цигари	5 а	21
	3.	04.11.2021	ОРЕС	Дизайнерски наркотици	7 б	23
	4.	05.11.2021	ОРЕС	Употреба на вейп, наргиле и електронни цигари	5 в	22
	5.	09.11.2021	ОРЕС	Употреба на вейп, наргиле и електронни цигари	5 б	28
	6.	08.12.2021	ОРЕС	Употреба на вейп, наргиле и електронни цигари	6 а	17
						Общо:131
ПГТ „Пенчо Семов“	1.	09.12.2021	присъствено	Истински истории за зависимостта	10 б	17
	2.	16.12.2021	присъствено	Психоактивни вещества – видове, ефекти, последици от употребата им	10 б	19
						Общо: 36
ПМГ „Акад. Ив. Гюзелев“	1.	04.10.2021	ОРЕС	Дизайнерски наркотици	11 г	18
	2.	04.10.2021	ОРЕС	Митове и факти за психоактивните вещества	10 б	23
	3.	11.10.2021	присъствено	Дизайнерски наркотици	10 г	17
	4.	11.10.2021	присъствено	Пътят на зависимостта	10 а	25
	5.	18.10.2021	ОРЕС	Дизайнерски наркотици	10 в	21
	6.	25.10.2021	ОРЕС	Доброволчеството в МСНВ	11 а	24
	7.	25.11.2021	ОРЕС	Доброволчеството в МСНВ	8 б	28
	8.	25.11.2021	ОРЕС	Доброволчеството в МСНВ	10 в	26
	9.	29.11.2021	ОРЕС	Пътят на зависимостта	9 в	25
						Общо: 207

ОБЩ БРОЙ ЗА 2021 г.: 426 ученика

От месец октомври 2021 г. ОБСНВ и ПИЦ – Габрово стартираха провеждане на програма за превенция употребата на ПАВ по подхода „връстници обучават връстници“ сред ученици от СУ „П.Р.Славейков“ – гр. Трявна. До края на календарната година са проведени 3 обучителни модула с участието на 12 ученици от 8, 9 и 10 клас.

1.1.3. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „СПРИ! ДРОГА НА ПЪТЯ“

Общинският съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационният център към Община Габрово, съвместно със служители от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР – Габрово, стартираха през учебната 2017/2018 г. превантивна програма за повишаване на информираността на учениците в 11-ти и 12-ти клас относно рисковете при шофиране след употреба на психоактивни вещества.

През месец април 2021 година превантивна програма „Спри! Дрога на пътя!“ повторно получи одобрение за изпълнение по реда на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества, както и на Европейските стандарти за качество на превенцията на употребата на наркотици на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании.

През месец юли програмата беше мониторирана на място от екип на НЦОЗА. Изпълнените дейности и постигнатите резултати по програмата от първоначалното и одобрение през 2017 година до този момент бяха отчетени като успешни от НЦОЗА и „Спри! Дрога на пътя!“ устойчиво ще продължи да надгражда постигнатите резултати на територията на област Габрово през следващите 3 календарни години.

Основна цел на програмата е развиване на личната социална и гражданска отговорност на учениците от 11 и 12 клас като подход за преодоляване на рисковите фактори от злоупотреба с наркотични вещества и шофирането под въздействие на психоактивни вещества. Учениците се включват в два учебни модула по 45 минути и имат възможност за участие в публична, креативна кампания в подкрепа на каузата за намаляване броя на водачите, шофиращи след употреба на психоактивни вещества.

Поради усложнената противоепидемична обстановка първият модул от програмата е адаптиран за приложение в дистанционна форма на обучение. Вторият учебен модул от програмата се реализира с подкрепата на ОД МВР, сектор „Пътна полиция“, чиито представител участва при провеждане на занятието съвместно със специалисти от ПИЦ.

За календарната 2021 година са обхванати 339 ученика, от 11 и 12 клас на Национална Априловска гимназия, ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ и СУ „Васил Левски“, гр. Севлиево.

Програмата е включена като стратегическа задача в Плана за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово. Въпреки усилията ни, отчитаме статистиката на заловени водачи на МПС, шофирали след употреба на психоактивни вещества, като тревожна и изискваща по-активни превантивни мероприятия.

1.1.4. НАЦИОНАЛНИ ПРЕВАНТИВНИ ПРОГРАМИ

Габрово е един от градовете в България, където през учебната 2019/2020 година Общинският съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационният център към Община Габрово стартират пилотното изпълнение на две Национални програми за превенция употребата на психоактивни вещества. В ОУ „Неофит Рилски“ е въведена превантивна програма „Кодово име „Живот“, насочена към ученици 5-7 клас, а в ПГТ „Пенчо Семов“ – превантивна програма „От връстници за връстници“, обхващаща учениците от 8 до 11 клас. Основна цел на превантивните програми е предотвратяване употребата на психоактивни вещества и утвърждаване на здравословен начин на живот сред подрастващите.

Програмите са разработени от екипи на Националния център по наркомании, съвместно със специалисти от Превантивно-информационните центрове в страната, и одобрени за прилагане от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката

И двете програми използват предимно интерактивни методи и подходи и са насочени към развиване на социални и личностни умения и формиране на нагласи за живот, свободен от зависимости.

В Националните превантивни програми, освен обучения на ученици, са предвидени и информационни срещи с родители и учители, което е предпоставка за тяхната ефективност и възможност за обхващане на всички заинтересовани страни в процеса на превенция на рисковото поведение на учениците.

• **Национална програма „Кодово име „Живот“**

С подкрепата на училищното ръководство и на педагогическия съветник в ОУ „Неофит Рилски“, в началото на учебната 2021/2022 г. продължи реализирането на Национална програма за превенция на употребата на психоактивни вещества в училищна среда за ученици V – VII клас „Кодово име „Живот“.

През 2021 година провеждането на занятия по Национална програма за превенция на употребата на психоактивни вещества се осъществи в три паралелки пети клас.

От месец февруари до месец май 2021 г. във всяка една от трите паралелки бяха реализирани планираните по Програма 5 теми. Провеждането на занятията с нови 5 теми продължи и през учебната 2021-2022 година, когато учениците преминаха в 6 клас. До края на календарната 2021 година, шестокласниците преминаха 2 от заложените 5 занятия. Останалите 3 тренинга ще бъдат проведени през 2022 година.

С подкрепата на педагогическия съветник родителите на учениците от 6 клас периодично получават статии с интересна информация и сведения за употребата на наркотични вещества и рисковото поведение.

През месеците юни и декември 2021 година бяха реализиран 2 организационно-информационни срещи с педагогически съветници и психолози от училищата в Габровска област и 1 онлайн информационна среща с над 50 родители на петокласници, включени в Националната превантивна програма.

Национална превантивна програма: Кодово име „Живот“ 2021

ОУ „Неофит Рилски“

5^A клас

№	Занятие	Дата	Брой ученици
1.	Правила на групата. Емоции и чувства	23.02.2021	28
2.	Общуване	01.03.2021	28
3.	Самооценка	13.05.2021	24
4.	Влияние на средата	11.05.2021	29
5.	Електронен свят	01.06.2021	27

5^Б клас

№	Занятие	Дата	Брой ученици
1.	Правила на групата. Емоции и чувства	22.02.2021	27
2.	Общуване	02.03.2021	28
3.	Самооценка	26.04.2021	28
4.	Влияние на средата	10.05.2021	28
5.	Електронен свят	31.05.2021	29

5^В клас

№	Занятие	Дата	Брой ученици
1.	Правила на групата. Емоции и чувства	25.02.2021	28
2.	Общуване		
3.	Самооценка	14.06.2021	27
4.	Влияние на средата	14.06.2021	27
5.	Електронен свят	14.06.2021	27

Национална превантивна програма: Кодово име „Живот“ 2021-2022**ОУ „Неофит Рилски“**6^А клас

№	Занятие	Дата	Брой ученици
1.	Рисково поведение. Алтернативи	11.10.2021	26
2.	Отстояване	20.12.2021	26

6^Б клас

№	Занятие	Дата	Брой ученици
---	---------	------	--------------

1.	Рисково поведение. Алтернативи	13.10.2021	26
2.	Отстояване	22.12.2021	24
6^В клас			
№	Занятие	Дата	Брой ученици
1.	Рисково поведение. Алтернативи	13.12.2021	26
2.	Отстояване	20.12.2021	24

- **Национална програма за универсална превенция срещу употребата на психоактивни вещества в гимназиален курс „От връстници за връстници“**

В изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците 2020-2024 г. и Плана за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово, ПИЦ Габрово продължава да работи по изпълнение на дейности в рамките на Национална програма за универсална превенция на употребата на психоактивни вещества „От връстници за връстници“.

Дейностите по програмата са насочени към три целеви групи - ученици от 8 до 11 клас, техните родители и педагогически специалисти. В град Габрово Програмата се реализира пилотно в ПГТ „Пенчо Семов“ за втора поредна година.

Основна цел на програмата е предотвратяване или отлагане на употреба на психоактивни вещества (ПАВ) от подрастващите и утвърждаването на здравословен начин на живот сред тях.

През 2021 година екипът на ОбСНВ и ПИЦ Габрово проведе петте обучителни модула за учениците от всички 8-ми класове на ПГТ „Пенчо Семов“, реализирани под формата на едnodневен тренинг извън училищна среда. Участниците бяха включени в анкетно проучване за измерване на ефективността от програмата, което предстои да бъде обработено от НЦОЗА. Обученията на учениците продължават и в девети клас, а в същото време, през настоящата учебна година в обхвата на програмата ще се включат и осмoкласниците.

През месец декември в платформата Майкрософт тиймс се проведе и първата информационна среща с родители на ученици от 8 и 9 клас от ПГТ „Пенчо Семов“. Участие взеха над 60 родители, което отчитаме като успех и сравнително висок интерес към темата за превенция на употребата на наркотични вещества от младежи от страна на техните семейства. Предстои провеждането на серия тематични родителски срещи.

През май 2021 година екипът на ПИЦ Габрово, с участието на доброволците от МСНВ, проведеха съвместно креативно събитие с учениците от ПГТ „Пенчо Семов“ – обмен на идеи за младежки извънкласни дейности, занимания по интереси, доброволчество и др., съчетано с разходка по екопътеката до Иванилски водопад, с. Солари, общ. Габрово.

Изведени са изводи, опасения и проблеми, които биха възпрепятствали успешното продължение на дейностите по програмата. Докладвани са на специалисти от НЦОЗА по време на две специализирани национални срещи, организирани от Националния съвет по наркотични вещества и НЦОЗА.

- **Обучения на училищни специалисти**

С приемането на новата Национална стратегия за борба с наркотиците, се разширяват ангажиментите на специалистите от ОБСНВ/ПИЦ в посока превантивна и обучителна дейност на областно ниво - обучения на специалисти от институции, работещи в сферата на превенцията и зависимостите, педагози, психолози, социални работници, членове на МКБППМН и др.

За постепенното въвеждане на Националните превантивни програми във всички училища в страната, ОБСНВ и ПИЦ имат задължението да обучат училищни екипи от всяко учебно заведение в област Габрово.

През месец май 2021 г. се проведе информационно-мотивационна среща с над 50 училищни специалисти от област Габрово, които ще вземат участие в прилагането на Националните програми за превенция употребата на наркотични вещества в училищна среда в своите учебни заведения през учебната 2023/2024 година.

Първата среща се проведе в Младежки център, град Севлиево, на нея присъстваха училищни специалисти от община Севлиево. Втората среща се проведе в град Габрово, с участието на педагози и училищни психолози от община Габрово, община Трявна и община Дряново.

Провеждането на информационно-мотивационни срещи с учители, педагогически съветници и психолози е част от първия етап от дейностите по реализирането на Националните програмите. През месец декември в онлайн среда стартира и провеждането на специализирано въвеждащо обучение на училищните специалисти, които ще вземат участие в реализирането на двете национални програми, което предстои да продължи в реална среда през пролетта на настоящата година.

1.1.5. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ЗАЕДНО ИЗВЪН ЧАС“

Превантивна програма „Заедно извън час“ е една от най-атрактивните и успешни превантивни програми, реализираща се за четвърта поредна година и привличаща много желаещи за включване младежи.

Нейна основна цел е превенция на рисковото поведение сред младежите и промотиране на здравословен начин на живот чрез спорт, туризъм, изкуства и неформално образование. „Заедно извън час“ представя на участниците различни възможности за оползотворяване на свободното време в Габрово и околността.

Програма „Заедно извън час“ се осъществява под формата на едnodневни инициативи, които включват активности по един или няколко от следните модули: Културно-исторически модул (запознаване с историческа и географска информация за местността, в която се намират участниците; запознаване с културните забележителности и етнографски особености на местността; включване в дейности за опознаване на културното наследство в региона – традиции, обичаи, бит и фолклор; посещения на исторически и културни забележителности); Спортен/туристически модул (провеждане на дейности за свободното време със спортен и състезателен характер; включване в отборни игри за развиване на физически и интелектуални качества; провеждане на туристически походи и експедиции); Екологичен модул (провеждане на акции за възстановяване и почистване на еко-пътеки; почистване на природни местности и залесяване на площи); Модул изкуства (творчески ателиета за придобиване на специфични умения, развиване на креативност и творческо мислене; тренинги с методите на арт терапия и различни техники за себеопознаване и себеизразяване; превенция чрез фотография/фототерапия); Интерактивен модул за социални умения (тренинги за развиване на личностни умения и умения за здравословен начин на

живот, общуване, толерантност и работа в екип; тренинги за формиране на нагласи и навици за здравословен начин на живот; тренинги за развиване на лидерски умения).

През 2021 г. реализирането на активности по Програма „Заедно извън час“ бе изключително затруднено от продължилата извънредна епидемиологична обстановка и въведените ограничителни мерки. Въпреки обективните трудности, бяха осъществени две инициативи, както следва:

- Почистване на екопътеката към Иванилски водопад в с. Солари, общ. Габрово – младежката инициатива бе част от кампанията „Пролетно почистване 2021“ и в изпълнение на дейности от Национална програма за превенция употребата на психоактивни вещества „От връстници за връстници“, реализираща се пилотно от ОбСНВ и ПИЦ в ПГТ „Пенчо Семов“. В почистването на района участваха доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества към Община Габрово и ученици от ПГТ „Пенчо Семов“.
- „Учим се в движение“ - доброволците на Младежки съвет по наркотични вещества, под ръководството на служители на ПИЦ-Габрово, посетиха гр. Велико Търново, където имаха възможност да се запознаят с културно-историческото наследство на града и местните забележителности – посетени бяха АМР "Царевец", парк "Мини България" и Музей на илюзиите.

1.1.6. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ПРИЕМИ МЕ НА СЕЛО“

След едногодишното прекъсване през 2020 г., през 2021 г. инициативата на Община Габрово „Приеми ме на село“ отново бе реализирана в два формата – Дневен лагер „Приеми ме на село“ и „Приеми ме на село – Възраждане“.

От 5 до 9 юли се проведе Дневните лагери в „Приеми ме на село“, в които взеха участие 50 участници от Габрово на възраст 13-19 г. Домакини на инициативата бяха читалищата в селата Солари, Жълтеш, Враниловци и Армения, Баевци, Червена локва и Чарково, които подготвиха едnodневни програми, включващи нови знания, умения и предизвикателства от живота на село. Замесване на тесто, засаждане на цветя, вадене на картофи, чепкане на вълна, плетене, гърнчарство, косене на трева, цепене на дърва, изучаване на народни хора са само част от активностите, в които се включиха участниците. При всяко гостуване, младежите имаха възможност да се докоснат до здравословния начин на живот, до бита и природата на селата, да наблюдават отблизо тънкостите на занаяти, да участват във възстановката на народни обичаи, да обогатят знанията си за историята, да усетят магията на традициите.

„Приеми ме на село – Възраждане“ е формат, който се проведе за първи път през 2021 г. и е резултат от търсенето на форма, с която инициативата да продължи да бъде полезна и атрактивна за младите хора, при спазване на въведените ограничения и мерки за безопасност и същевременно да се запази най-ценното – възможността младите хора да се потопят в атмосферата на малките ни планински селца, да общуват с бабите и дядовците, да изпитат удовлетворението от добре свършената и полезна за местната общност работа.

Основната цел на „Приеми ме на село – Възраждане“ бе да се промени облика на едни от най-малките габровски села – Солари и Свинарски дол.

Същевременно, чрез реализиране на инициативата бе подкрепена и програмата, която осъществява Община Габрово като носител на престижната екологична награда на Европейската комисия „Европейски зелен лист“ за 2021 г.

„Приеми ме на село – Възраждане“ се проведе от 02.08. до 15.08.2021 г., като участниците бяха разделени на две смени по 7 дни. Включиха се общо 30 пълнолетни младежи от Стара Загора, София, Пловдив, Монтана, Габрово, Троян, Варна, Видин и Свищов. В дейностите се включиха и 12 момчета от Терапевтичен център „Св. Илия“.

С подкрепата на ментори, участниците успяха да възстановят спирките в селата Солари и Свинарски дол, почистиха чешмите в двете села, направиха компостери и изградиха инфраструктура по екопътеката от с. Солари до Иванилския водопад.

„Приеми ме на село – Възраждане“ бе един от най-успешните формати на инициативата, допринесъл за реална подкрепа на жителите на двете села, както и за туристите, посещаващи екопътеката в село Солари.

1.1.7. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „АКТИВНИ РОДИТЕЛИ“

Основна цел на програма „Активни родители“ е ограничаване на употребата на психоактивни вещества от младежи и намаляване на щетите от вече възникнала употреба чрез активно включване на родителите в превантивни дейности.

Програмата е насочена към родителите и ще работи за повишаване на тяхната ангажираност и активно участие в процеса на превенция на употребата на психоактивни вещества и други видове рисково поведение, повишаване на знанията им за застъпничеството като форма за въздействие, за ролята на родителя в процеса на изграждане на идентичност при юношите и влиянието, което оказва семейната среда върху формирането на личността и поведението на младия човек, повишаване на знанията на родителите за различните видове психоактивни вещества, развиване на умения за ранно разпознаване на рисковото поведение и знания за симптомите, подсказващи евентуална употреба на ПАВ и др.

Поради ситуацията, свързана с пандемията и въведените ограничителни мерки, планираните дейности по програма „Активни родители“ не бяха реализирани изцяло.

В началото на 2021 година Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център - Габрово проведе онлайн анкетно проучване сред родители от Габровска област. Цел на изследването бе да провери техните нагласи към проблема с употребата на психоактивни вещества от подрастващите, както и да измери нуждите от допълнителна информация по темата.

Включиха се общо 523 човека от цялата област. Най-много родители, попълнили анкетата, са от град Габрово – 81%. 66,7% са с висше образование. 90,2% от женски пол. По-голямата част от анкетираните са на възраст между 35-44 години - 57,9%.

За първи път проучването е проведено през 2015 година. Данните от двете изследвания имат близки резултати, които показват, че използването на наркотични вещества се приема за вредно и опасно. Освен че не одобряват тази практика, 43,2% от анкетираните родители определят употребата като най-важен проблем, засягащ младите хора.

Родителите отговарят, че са запознати с наркотичните вещества и разговарят с децата си по темата – най-вече за тютюнопушенето (94,6%), употребата на алкохол (89%) и употребата на марихуана (79,8%). Част от тях са на мнение, че са достатъчно запознати, но 70% изявяват готовност да участват в допълнителни семинари и сесии по темата.

Данните посочват известна толерантност, която респондентите проявяват към вещества с широко обществено ползване като тютюневи цигари, алкохол, енергийни

напитки, наргиле, както и тяхното изпробване. Такива данни отчитат отговорите, отнасящи се предимно за по-големите ученици.

Част от родителите са по-склонни да приемат еднократната употреба на марихуана като по-слабо рискова за децата им в сравнение с честата употреба на тютюневи цигари. Родителите на малки деца са по-критични, дори да имат и дете в тийнейджърска възраст.

Открива се известно противоречия между отговорите, които респондентите дават за младите хора като общност и тези, които касаят конкретни собствените им деца. Висок процент от анкетираните родители са на мнение, че младите хора в града употребяват различни видове наркотични вещества. Въпреки това 68,7% отговарят, че синовете и дъщерите им оценяват използването на наркотични вещества за нередно. Все пак те признават, че младежите са склонни да подценят употребата, когато тя не води до преки сериозни последствия. Въпреки изразените негативни нагласи, данните сочат, че близо 40% от родителите потвърждават, че децата им имат достъп до алкохол в домовете си. Този процент е нараснал два пъти от предходното проучване през 2015 година. Родителите посочват училището като важна институция, която трябва да говори за проблема с наркотиците и в този смисъл да осъществява превенция сред младите хора.

Изводът, който може да се направи е, че изграждането на нагласа към здравословен начин на живот, отхвърлящ употребата на наркотични вещества и рисково поведение, зависи от знанията, примера и възпитанието на младежите в семейството, училището и общността. Общественият институции, които отговарят за превантивните политики и инициативи не бива да бъдат пренебрегвани, защото те са полезен партньор. Влиянието на средата и доброто сътрудничество на личности и институции е от ключово значение за младите хора и оказва влияние върху тяхното развитие, избори и поведение.

Целият анализ от проучването сред родителите е в *Приложение 1*.

1.2. ПРОЕКТИ, КАМПАНИИ И ИНИЦИАТИВИ

1.2.1. ПРЕВАНТИВНА КАМПАНИЯ ПО ПОВОД 26 ЮНИ

➤ Велопоход "С колело за добро"

Велопоходът „С колело за добро“ бе организиран от ОбСНВ и ПИЦ с подкрепата на колоездачен клуб "Янтра-Исполин". Събитието се проведе на 26 юни и бе посветено на Международния ден за борба с наркоманиите. Целта му бе да привлече интереса на младите хора към спорта като алтернатива на рисковото поведение.

Велопоходът бе и част от инициативите, които Габрово посвещава на зелените политики като носител на екологичната награда на Европейската комисия – „Европейски зелен лист“ за 2021 г.

Над 100 бяха участниците от всички възрасти в похода, а в него се включиха още състезателите от колоездачен клуб "Янтра-Исполин" - Габрово, Фондация „Общност в помощ на зависимите“ и младежите-доброволци към Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център.

Велопоходът премина през централните градски улици, а след него желаещите от всички възрасти можеха да покажат умения за баланс и добра преценка в състезанието по майсторско каране.

➤ Семинар „Спортът като превенция на рисковото поведение при подрастващите“

Представители на габровски спортни клубове участваха в семинар на тема „Спортът като превенция на рисковото поведение при подрастващите“, организиран от ОБСНВ и ПИЦ, а поводът - 26 юни - Международен ден за борба с наркоманиите и наркотрафика.

На срещата бе представена информация по актуални проблеми, свързани с употребата на психоактивни вещества, дискутирани бяха промените, които настъпват у младежите в периода на юношеството, както и необходимостта от разбиране, емпатия, търпение и здравословна дистанция, за да бъде пълноценна работата с тийнейджърите в процеса на тяхното израстване.

Акцент в обучението бе темата за утвърждаване на треньорите като авторитет, от който се нуждае всеки един младеж, и за методите чрез които може да бъде повишена ролята на треньорите като фактор за превенция на рисковото поведение сред младите хора.

Гост-лектор на семинара бе Калин Петков - клиничен психолог, психотерапевт, арт терапевт и треньор по бойни спортове, който сподели своя опит в работата с младежи в риск.

В края на срещата участници и организатори се ангажираха да работят активно за създаване на партньорства между спортните клубове и Община Габрово за реализиране на националната и общинска политика в областта на превенция употребата и злоупотребата с наркотични вещества.

1.2.2. ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ „ГЛЪТКА НАДЕЖДА“

В началото на месец март ОБСНВ и ПИЦ, в партньорство с фондация „Общност в помощ на зависимите“, инициираха кампания по проблем, за който се говори много малко – алкохолизма при жените.

По данни на СЗО България се нарежда сред първите 10 страни с най-голяма консумация на алкохол, като статистиката показва, че около 32% от българките употребяват спиртни напитки. За броя на злоупотребяващите и зависимите от алкохол жени точни цифри липсват.

Алкохолната зависимост при жените е сред най-тежките стигми на общество ни, а липсата на открит диалог, на информация и на приемане на проблема се превръща в предпоставка за прикритата употреба, срам и забавено лечение, често с фатални последици.

Именно за неяснотите, свързани с тежкото заболяване, за трудния път, по който вървят жените, попаднали в капана на зависимостта, и за начините за подкрепа, става въпрос в специализирани материали, които екипът на ОБСНВ/ПИЦ-Габрово подготви.

На сайта на Община Габрово са публикувани интервюта и разкази от първо лице на жени, преминали оздравителна терапия и успели да си върнат радостта от живота, и на д-р Иван Добринов – един от водещите специалисти в България, работещ със зависими.

За целите на кампанията са използвани и статии от списание „Арка“ - бюлетин на Регионалната програма „Alcohol & Drug“ на полската Фондация „Стефан Батори“, която подпомага развитието на система за решаване на алкохолните проблеми, както и проблеми, свързани с други зависимости, в страните от Източна и Средна Европа.

1.2.3. ДЕН ЗА БЕЗОПАСЕН ИНТЕРНЕТ

За осемнадесета поредна година, на 9 февруари 2021 г., бе отбелязан Денят за безопасен интернет.

По този повод Младежкият панел към Националния център за безопасен интернет SafeNet организира онлайн дебат на тема „Фалшивата информация в интернет, рисковете, които тя носи и как се разпознава“. В разискването участваха и доброволци от Младежкия

съвет по наркотични вещества - Габрово, които придобиха ценни знания по темата, свързана с безопасното общуване във виртуална среда. В рамките на дискусиата бе акцентирано върху сериозната заплаха, в която се превръща използването на deepfake /създаване на видеоизказвания на публични личности, които всъщност никога не са се случили/, опасността от злоупотреба с информация и тънката, но изключително важна линия, която превръща свободното интернет - пространство в цензурирана територия.

По повод Деня за безопасен интернет Превантивно-информационният център по зависимости предостави на всички родители в региона електронни информационни материали, разработени от специалистите в Центъра за безопасен интернет, които могат да им бъдат полезни в разговорите с децата по темата за дигитално - медийната грамотност и защитата в интернет.

1.2.4. ДЕН НА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ

По повод Деня на психичното здраве Превантивно-информационен център към Община Габрово и Фондация „Общност в помощ на зависимите“ организираха информационна кампания „ЗАЗ – здравословни алтернативи на зависимостите“. Инициативата бе насочена към децата и младежите, за които тревожността, депресията и негативните емоции често се превръщат в причина за употреба на различни психоактивни вещества.

В подготвените информационни материали се посочват някои от най-ефективните и същевременно достъпни алтернативи на рисковото поведение, като споделят лични преживявания, опит и начини за справяне с психичното натоварване и емоционалната нестабилност.

Листовките се разпространиха в медицинските центрове и медицинските кабинети на габровските гимназии.

Част от инициативите по повод Световния ден на психичното здраве бяха и проведените на 10 октомври в Консултативния център на Фондацията обучителни семинари с родители на тема "Психично здраве и съзависимост".

2. Участие на Общински съвет по наркотични вещества, Превантивно-информационен център и Младежки съвет по наркотични вещества в съвместни инициативи с други организации

2.1. РАЗКАЗИ „ОТ ДРУГАТА СТРАНА НА ЗАВИСИМОСТТА“

По покана на Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център по зависимости към Община Габрово, на 17 септември, в зала "Възраждане", Фондация „От другата страна“ представи поредица видео материали за зависимостите, изготвени по проект „Разкази от другата страна на зависимостта“. Режиcьор на четирите кратки филмчета, посветени на различните зависимости, е Яна Титова, оператор е Мартин Балкански, а авторите на текстовете са хора, преминали през зависимостта. В заснемането им участват популярни български актьори, сред които Стефан Вълдобрев, Койна Русева, Владимир Карамазов, Силвия Лулчева и др. Видео историите представят по изключително открит и въздействащ начин спецификите на отделните зависимости като алкохолната, наркотичната, хазартната.

В Габрово гости и участници в дискусията със зрителите бяха Марина Попова - терапевт и консултант в Националната информационна линия за проблеми наркотици, алкохол и хазарт, Ирмена Чичикова- актриса, участвала във видеоразказите и във филма „Доза щастие“, и Светла Иванова – преборила зависимост и посветила себе си в подкрепата на младежи, поели по трудния път към освобождаването от капана на зависимостите.

2.2. „ДОБРОВОЛЕЦ НА ГОДИНАТА“

ОБСНВ и ПИЦ – Габрово подкрепиха инициативата на Център за работа с доброволци към Община Габрово за връчване на отличия „Доброволец на година – Габрово 2021“. На официална церемония в зала Възраждане, кметът на града - Таня Христова, награди хората, отделили от своето време, труд, умения, идеи и средства, за да помогнат на човек в нужда или да застанат зад кауза.

Сред наградените бяха доброволците към болница „Д-р Тота Венкова“; Анна Русинова – доброволец в Център за деца и младежи с увреждания; Мария Витих, която работи усилено в Германия за реализирането на различни благотворителни кампании в подкрепа на наши социални услуги; Жанета Кирчева – организираща и реализираща множество доброволчески и благотворителни кампании; Надя Колева - за кампанията по облагородяване и оформяне на детски кът на поляната край Соколския манастир; Елица Григорова - за инициативата ѝ за засаждане на 50 млади дъбови дръвчета; Иванка Маринова - за идеята ѝ да подпомогне младежи от социално слаби семейства да посрещнат своя абитуриентски бал; Минка Дучева и Донка Костова от Сдружението на онкоболните в Габрово, работещи безвъзмездно в подкрепа както на членовете на сдружението, така и на Българския червен кръст; Даниел Ненов - за реализирането на акция за настаняване в жилище на възрастен мъж без дом в Габрово; Тихомир Колев, който възстановява и ремонтира велосипеди, а след това ги предоставя безвъзмездно на деца и младежи в затруднено положение.

Отличени бяха и доброволчески екипи - децата от улица „Морава“, които организират и провеждат на тяхната улица благотворителен базар в помощ на болно дете; Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Габрово - за акцията, в която деца със специални образователни потребности изработиха за деца от социално слаби семейства картички и разделители по повод 1 юни; доброволците от Младежкия съвет по наркотични вещества – за изработените над 600 мартеници за възрастни габровци, потребители на социалните услуги; екипът на хотел „Мак“ като инициатор и организатор на поредица доброволчески и благотворителни кампании; Лайънс клуб Габрово - за инициативите им за грижа за хора в неравностойно положение, опазването на околната среда, подкрепа за културата; актьорите от ДТ „Рачо Стоянов“ - за участието им в поредица доброволчески акции в подкрепа на деца и семейства в затруднено положение; Терапевтичен център „Свети Илия“ - за включването му с доброволен труд в редица инициативи.

IV. УЧАСТИЕ НА СПЕЦИАЛИСТИ ОТ ОБСНВ И ПИЦ В ОБУЧЕНИЯ, СЕМИНАРИ, КОНФЕРЕНЦИИ И РАБОТНИ СРЕЩИ, СВЪРЗАНИ С ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА И ПРИДОБИВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ.

1. ОБУЧЕНИЕ „НАСОКИ ЗА РАБОТА С МЛАДЕЖИ, ЗЛОУПОТРЕБЯВАЩИ С ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА“

Националният център по общественото здраве и анализи организира онлайн обучение за експерти от ОбСНВ и ПИЦ в страната на тема „Насоки за работа с младежи, злоупотребяващи с психоактивни вещества“. В обучението се включиха трима специалисти от ОбСНВ/ПИЦ – Габрово, консултиращи деца и младежи с рисково поведение.

Обучението се проведе на 24-25 февруари, с водещи на обучението Анна Швед и нейни колеги от Фондацията „Стефан Батори“ (Полша).

В периода 02-05.06.2021 г. в гр. Долна баня представители на ОбСНВ/ПИЦ взеха участие в Международен семинар „Работа с младежи, злоупотребяващи с психоактивни вещества“, продължение и практическо допълнение на онлайн обучение, проведено на 24-25.02.2021 г.

Водещи на семинарът бяха Анна Швед и Анджей Майхер - терапевти по зависимости, педагози и социотерапевти, консултанти и лектори към Фондация „Стефан Батори“.

Семинарът бе изцяло с практически характер, под формата на уъркшоп, с участието на 12 специалисти от Общински съвети по наркотични вещества, Превантивно-информационни центрове, лечебни заведения и терапевтични общности от страната.

Основните теми, включени в семинара, бяха свързани с:

- изследване потребностите на подрастващите и извеждане от тях на терапевтичните цели при работа с употребяващи ПАВ;
- изработване на социотерапевтична диагноза и личен терапевтичен план;
- методи и техники за коригиране на разстроеното поведение при младите хора;
- изработване на структура на терапевтични процес и структура на терапевтичните занятия.

Практическата насоченост на семинара даде на участниците изключително полезни инструменти – методи и техники за работа с деца и младежи, които са приложими не само за терапевтична, но и за превантивна дейност с подрастващите.

2. ОБУЧЕНИЕ „СКРИНИНГ, РАНИИ И КРАТКИ ИНТЕРВЕНЦИИ“

Национален център за опазване на общественото здраве и анализи организира обучение на тема „Скрининг, ранни и кратки интервенции“, което се проведе в гр. София в периода 26 – 27.07.2021 година. В тренинга участваха служители от Превантивно-информационните центрове от страната. От ПИЦ Габрово участие взе един специалист. Водещи бяха експерти в сферата на лечението на зависимости и индикативна превенция - Александрина Алексова, гл. експерт в дирекция „Зависимости“ към НЦОЗА, и Елмира Нешева, външен експерт.

Основни теми, по които участниците придобиха специализирани знания и практични умения, бяха:

- Как да правим скрининг и оценка за проблеми с алкохол и наркотици;
- Преглед на кратката интервенция и нейната логика;
- Как да провеждаме кратки интервенции.

3. ОБУЧЕНИЕ „ТЕРАПЕВТИЧНА РАБОТА СЪС СЪЗАВИСИМИ ЛИЦА“

В периода 05-08.11.2021 г. в гр. Долна баня Фондация „Стефан Батори“ – Полша организира Международен семинар „Терапевтична работа със съзависими лица“, с водещи Анна Швед и Анджей Майхер - терапевти по зависимости, педагози и социотерапевти,

консултанти и лектори към Фондация „Стефан Батори“. Представител на ОбСНВ/ПИЦ все участие в обучението.

Основните теми, включени в семинара, бяха свързани с:

- Диагноза на съзависимостта;
- Посоки на работа със съзависими лица – цели, проблеми, теми и структура на групови терапевтични занятия;
- Встъпителна психообразователна група: методология на работа – практически упражнения;
- Основна програма за съзависими. Методология на работа – практически упражнения.

4. ОБУЧИТЕЛЕН КУРС ПО МОТИВАЦИОННО ИНТЕРВЮИРАНЕ

От 24 до 26 ноември 2021 г. се проведе първият модул от обучението по мотивационно интервюиране, в което взеха участие специалисти от Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово и Терапевтичен център „Св. Илия“.

Водещи на обучението са представители на Български институт по зависимости - Георги Василев – психиатър, член на Международната мрежа на обучители по Мотивационно интервюиране, и Кирил Бозгунов – доктор по клинична психология, когнитивно-поведенчески психотерапевт, член на Международната мрежа на обучители по Мотивационно интервюиране.

Мотивационното интервюиране е доказано работещ метод за стимулиране на промяната на различни видове поведение - употребата на алкохол и наркотици, нездравословно хранене, агресивно поведение, училищни неуспехи, семейни проблеми и др.

Обучението има за цел да повиши уменията на екипите от Община Габрово и ТЦ „Св. Илия“, свързани с консултиране, извличане и насърчаване на вътрешната мотивация за промяна на лица с проблемно поведение, включително употреба и злоупотреба с психоактивни вещества.

Обучителният курс е в общо четири модула, три от които ще се проведат през 2022 г.

5. XV НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ПРЕВЕНЦИЯТА НА УПОТРЕБАТА И ЗЛОУПОТРЕБАТА С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА

XV Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества се проведе онлайн на 14 декември 2021 г. Организатори на конференцията бяха Секретариатът на Националния съвет по наркотични вещества и Националният център по общественото здраве и анализи.

Дневният ред на конференцията включи следните теми:

- Услуги за лечение и психо-социална рехабилитация за деца и младежи до 18 години, които употребяват наркотици;
- Нови психоактивни вещества;
- Регламентиране и единни изисквания за образование и квалификация на специалистите, работещи и постъпващи на работа в ПИЦ;
- Супервизия на екипите на ПИЦ

V. КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ

ОбСНВ и ПИЦ – Габрово, наред с превантивната и информационна дейност, предлагат и консултации на деца и семейства по проблеми, свързани с наркотиците и зависимостите.

Консултативната дейност е с няколко основни направления:

- Консултиране за видовете наркотични вещества: въздействие, признаци за употреба, последици от употребата;
- Информирание относно възможности за лечение и рехабилитация на зависимости в страната и в чужбина;
- Съдействие за постъпване в терапевтични общности;
- Консултиране на родители и близки на хора с проблемна употреба на наркотици;
- Оценка тежестта на злоупотреба и мотивационно интервюиране;
- Насочване към доставчици на социални услуги за деца и семейства за дългосрочно консултиране.

ОбСНВ поддържа контакти с всички места за лечение на зависимости в България - Психиатрични болници, Отделения за детокс, Програми за субституиращо и поддържащо лечение с Метадон и Субститол, Терапевтични общности, Дневни центрове за рехабилитация, както и с неправителствени организации, работещи в сферата на зависимостите.

През 2021 г. 11 младежи и родители са потърсили съдействие в ОбСНВ - Габрово по проблеми, свързани с употребата на психоактивни вещества. От специалистите в Центъра те получават информация, скрининг, консултиране, образователни материали и подходяща литература по проблема.

При наличие на проблем, свързан със злоупотреба с вещества или хазартна зависимост, лицата се насочват за допълнително консултиране от специалистите от Фондация „Общност в помощ на зависимите.“

През 2022 г. основните акценти в дейността на ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово ще бъдат:

- Пилотно въвеждане на двете Национални превантивни програми в ОУ „Неофит Рилски“ и ПГТ „Пенчо Семов“;
- Обучения на училищни специалисти с цел изграждане на екипи за работа по Националните превантивни програми във всички учебни заведения в област Габрово;
- Реализиране на дейности по превантивни програми „Заедно извън час“, „Информираният избор“, „Спри! Дрога на пътя“, „Приеми ме на село“, Лидерска програма, програмата за работа с родители „Активни родители“;
- Провеждане на информационни кампании по проблеми на зависимостите.

Реализирането на всички дейности през 2022 г. ще бъде съобразено с актуалната ситуация по отношение на коронавирусната инфекция.

Изготвил:

Габриела Йосифова - председател на ОбСНВ